

לקוטי תורה • פרשת צו • מאמר 11

הים ראה וינוס כו'

”הים ראה וינוס”

בקריעת ים סוף נפגשה הארה אחת, שמעל לכל סדר, עם שתי מהויות מנוגדות: ההרים, שהם המדות של אצילות ושורש הנשמות שעובדות באהבה כשר, נכללו באור הגלוי שסובב כל עלמין ו”רקדו” — דילגו מעבר לכל שלב; הים, מלכות, שתפקידה להסתיר כדי לאפשר למציאות נפרדת להתקיים, לא יכול היה להיכלל באור, ולכן ההסתר שלו ”נס”, והנשמות שנשא נולדו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/11

הנקודה

בקריעת ים סוף נפגשה הארה אחת, שמעל לכל סדר, עם שתי מהויות מנוגדות: ההרים, שהם המדות של אצילות ושורש הנשמות שעובדות באהבה כשר, נכללו באור הגלוי שסובב כל עלמין ו"רקדו" — דילגו מעבר לכל שלב; הים, מלכות, שתפקידה להסתיר כדי לאפשר למציאות נפרדת להתקיים, לא יכול היה להיכלל באור, ולכן ההסתר שלו "נס", והנשמות שנשא נולדו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מדוע ביציאת מצרים "ההרים רקדו" ואילו "הים ראה וינס"? השלי"ה עונה: הריקוד הוא עבודה מאהבה, והבריחה היא עבודה מיראה — שמחתו של שר ויראתו של עבד כשהמלך מתגלה. כדי להעמיק בכך, מסביר אדמו"ר הזקן שהיום השביעי של פסח הוא לידת הנשמות. באצילות הנשמות, שנמשכות מ"אותיות" המחשבה העליונה, הן אלקות עצמה, "אחים" של המדות. כדי להפוך לנבראים נפרדים הן זקוקות למלכות, ל"לבוש" שמסתיר, שהרי אין מלך בלא עם; לכן מלכות נקראת "ים", המכסה את כל מה שבתוכו. הנשמות מתעברות בתוך מלכות משמיני עצרת ועד היום השביעי של פסח, ולידתן זקוקה לאור שמעל להשתלשלות, ל"רוח קדים" שמעתיקא, שהפכה את הים ליבשה. לנוכח אור זה נכללו ההרים באור ודילגו מעבר לכל סדר, ואילו הים, שהוא ההסתר עצמו, לא יכול היה להיכלל באור, ולכן הסתלק ההסתר שלו, כפי שהדיבור שותק לנוכח אור שמעל לשכל. הדבר התרחש בפסח, מלמעלה; ספירת העומר, אתערותא דלתתא, הובילה למתן תורה פנים אל פנים.

מבנה

1	ריקוד ובריחה	11
השאלה על תהלים קיד; תשובתו של השלי"ה — אהבה ויראה, שר ועבד לנוכח המלך המתגלה; היום השביעי של פסח כלידת הנשמות, שעלו במחשבה והן "אחים" של הקדוש ברוך הוא, אור אין סוף המלוּבש במדות של אצילות.		
2	מלכות, הים ולידת הנשמות	21
באצילות הנשמות הן אלקות; מלכות, ה"לבוש" וה"ים" המכסה, מאפשרת למציאות נפרדות להתקיים; הנשמות מתעברות בתוך מלכות משמיני עצרת ועד היום השביעי של פסח; הלידה זקוקה לאור שמעל להשתלשלות, ל"רוח קדים" שמעתיקא.		
3	מדוע ההרים רקדו והים נס	31
ההרים והגבעות, שמעל לים, נכללו בסובב הגלוי ודילגו מעבר לסדר, בניגוד ל"הליכה" המסודרת של שבת; ההסתר של הים הסתלק, כמו דיבור שמשותק לנוכח אור שמעל לשכל; סלע נהפך למים, גבורה לחסד; פסח הוא דילוג מלמעלה, וספירת העומר היא אתערותא דלתתא שהובילה לסיני.		

מושגים

שר ועבד שר ועבד	מלכות נקראת "ים" מלכות נקראת ים
שתי דרכים לעמוד לפני המלך: השר עובד באהבה ובשמחה, והגילוי מגביר את שמחתו; העבד עובד ביראה, והגילוי מגביר את יראתו.	מלכות מכסה את אותיות הבריאה האלקיות כפי שהים מכסה את כל מה שבתוכו, כדי לאפשר למציאות נפרדות להתקיים; שהרי "אין מלך בלא עם".

לידת הנשמות לידת הנשמות

הנשמות, שהן אלקות באצילות, נעשות למציאויות נפרדות באמצעות עיבור בתוך מלכות משמיני עצרת ועד היום השביעי של פסח, שבו הן נולדות מכוח אור שמעל להשתלשלות.

יש ואין יש ואין

אין הוא אלקות, שאינה מורגשת כמציאות בפני עצמה; יש הוא נברא שמרגיש את עצמו כנפרד. המעבר מאין ליש זקוק להסתר של מלכות, ולשם הלידה — לאור של סובב.

סובב כל עלמין סובב כל עלמין

האור שמעל לסדר העולמות, שלגביו כל המדרגות שוות; גילוי בים הביא לכך שההרים דילגו ושההסתר של הים נס.

הילוך וריקוד הילוך וריקוד

הילוך הוא העלייה המסודרת של העולמות ממדרגה למדרגה, כמו בכל שבת; ריקוד הוא דילוג מעבר לכל השלבים, שמתאפשר רק מכוח סובב.

דילוג ואתערותא דלתתא דילוג ואתערותא דלתתא

בפסח ה' "פסח", וגילה את עצמו מלמעלה בלי אתערותא דלתתא; ספירת העומר היא האתערותא דלתתא שהביאה למתן תורה "פנים אל פנים".

קטע 1 • 11

ריקוד ובריחה

1 הים ראה¹ ויננס^{2,3,4,5,6} כו'. ההרים רקדו כאילים⁷ כו'. והנה צי"ל למה ההרים רקדו והים ראה ויננס.

"הים ראה וננס" וכו'. "ההרים רקדו כאילים" וכו'. כעת עלינו להבין מדוע ההרים רקדו והים ראה וננס.

המאמר פותח בשני פסוקים מתהילים קי"ד, המזמור של יציאת מצרים שנאמר בהלל: ביציאת מצרים "הים ראה וננס" ו"ההרים רקדו כאילים". השאלה היא מדוע אותה התגלות גרמה להרים לרקוד ולים לברוח.

ובשל"ה [ובשני לוחות הברית] במסכת פסחים שלו פי' כי הניסה הוא העבודה מיראה והריקוד הוא העבודה מאהבה. והוא בחי' שר ובחי' עבד.

השל"ה, במסכת פסחים שלו, מסביר שהנסיגה מבטאת עבודה מתוך יראה, ואילו הריקוד מבטא עבודה מתוך אהבה. אלו בחינת שר ובחינת עבד.

השל"ה (שני לוחות הברית), בחלק הנקרא מסכת פסחים, משיב שהבריחה מבטאת עבודת ה' מתוך יראה, ואילו הריקוד מבטא עבודתו מתוך אהבה. אדמו"ר הזקן מקביל לכך שתי דמויות: שר ועבד.

והנה בהתגלות המלך אזי בחי' שר שעבודתו בשמחה תגדל שמחתו וזהו ההרים שהם מדות דאצילות שמשם שרש הנשמות הנק' אחים למקום כשר לפני המלך⁸ ולכן רקדו.

כאשר המלך מתגלה, שמחתו של השר, שעבודתו נעשית בשמחה, גדלה עוד יותר. זהו "ההרים" — המדות של אצילות, שממנה שורש הנשמות הנקראות "אחים" למקום, בדומה לשר לפני המלך; ולכן הן רקדו.

שר משרת את המלך מתוך שמחה וקרבה, ולכן כאשר המלך מופיע שמחתו רק גדלה. "ההרים" הם המדות של אצילות, שורש הנשמות העומדות לפני ה' כ"אחים", בדומה לשר לפני המלך; משום כך ההרים רקדו.

ובחי' עבד שעבודתו ביראה אזי בהתגלות המלך תפול האימה והפחד ביותר וזהו הים שמשם שרש בחי' כעבד לפני המלך ראה ויננס כו'

ואילו אצל בחינת העבד, שעבודתו מתוך יראה, כאשר המלך מתגלה האימה והפחד מתגברים עוד יותר. זהו "הים", שממנו שורש בחינת "כעבד לפני המלך": הוא "ראה וננס" וכו'.

עבד משרת מתוך יראה, ולכן כאשר המלך מתגלה האימה והפחד שלו מתגברים. "הים" הוא שורש הנשמות העומדות "כעבד לפני המלך", ולכן בעת ההתגלות הוא "ראה וננס".

(ועמ"ש מענין שר ועבד סדי"ה רני ושמחי⁹ בת¹⁰ ע"ש בד"ה הנה בת כו'. ועיין רבות בשלח פכ"א מפני מה אתה בורח אמר לו הים מפני אלוה יעקב מפני יראתו של הקב"ה¹¹ והוא ע"ד וירא

(ועיינו במה שנכתב על שר ועבד בסוף המאמר המתחיל "רני ושמחי בת"; ראו שם, במאמר המתחיל "הנה בת" וכו'. ועיינו גם במדרש רבה, בשלח, פרק כ"א: "מפני מה אתה בורח?" אמר לו הים: "מפני אלוה יעקב", מפני יראתו של הקדוש ברוך הוא. והדבר הוא על דרך "וירא"

ההערה בסוגריים מפנה תחילה למאמר בתורה אור "רני ושמחי בת", להרחבה בנושא השר והעבד. אחר כך היא מצטטת את המדרש: משה שאל את הים מדוע הוא בורח, והוא השיב, בלשון תהילים קי"ד, פסוק ז', "מפני אלוה יעקב" — מתוך יראה מהקדוש ברוך הוא, כתגובת העבד.

העם וינעו¹² ויעמדו מרחוק, ועיין עוד מענין הים ראה ויננס ברבות במדבר¹³ פרשה¹⁴ א' דר"ט ג' ובפ' עקב¹⁵ גבי אתה עובר היום את הירדן¹⁶ דף רצ"ב ג'. מקץ ס"פ פ"ז [פרק ז']¹⁷ זח"ב [זהר חלק ב'] מ"ט סע"א [סוף עמוד א] ר"ל [רוצה לומר] ע"ב).

העם, וינעו ויעמדו מרחוק". ועיינו עוד בנושא "הים ראה ויננס" במדרש רבה, במדבר, פרשה א', דף ר"ט, עמוד ג'; ובפרשת עקב, על הפסוק "אתה עובר היום את הירדן", דף רצ"ב, עמוד ג'. מקץ, סוף פרק פ"ז. וזהר חלק ב', מ"ט, סוף עמוד א'; ר"ל ע"ב).

תגובת הים מתוך יראה דומה לתגובת ישראל בהר סיני: הם ראו, נרתעו ועמדו מרחוק. לאחר מכן הסוגריים מונים מקורות נוספים העוסקים בפסוק: מדרש רבה על במדבר ועל עקב, המדרש בבראשית, פרק פ"ז, שלפיו הים נקרע בזכות יוסף ש"נס" מן החטא, ושני מקומות בוזהר המספרים שהים ראה את ארוננו של יוסף ונס.

ולהבין זה בתוספת ביאור הנה מתחלה יש להקדים ענין שביעי של פסח¹⁸ שבו נקרע הים ומבואר בפע"ח [בפרי עץ חיים]¹⁹ שהוא ג"כ ענין לידת הנשמות.

כדי להבין זאת בהרחבה, יש להקדים תחילה את עניינו של שביעי של פסח, שבו נקרע הים; ובפרי עץ חיים מוסבר שזהו גם ענין לידת הנשמות.

כדי להסביר את הפסוקים בעומק, אדמו"ר הזקן מבאר תחילה את עניינו של היום השביעי של פסח, היום שבו נקרע הים. פרי עץ חיים, המבוסס על תורת האריז"ל, אומר שיום זה הוא גם "לידת הנשמות."

וז"ש [וזהו שכתוב] ובני ישראל הלכו ביבשה²⁰ בתוך הים. והענין כי נשמות ישראל²¹ עלו במחשבה^{22, 23} ואז נק' אחים ורעים להקב"ה.²⁴

זהו [פירוש] הכתוב: "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים". הענין הוא שנשמות ישראל עלו במחשבה, ואז הן נקראות "אחים ורעים" להקדוש ברוך הוא.

הפסוק על בני ישראל שהלכו "ביבשה בתוך הים" רומז ללידה הזאת: כפי שהמאמר יסביר, הנשמות יוצאות מן ה"ים" המסתיר אל מציאות גלויה, ה"יבשה". קודם לכן הנשמות "עלו במחשבה", ובמצב זה הן נקראות "אחים ורעים" להקדוש ברוך הוא.

ופי' אחים ורעים היינו להיות כי קוב"ה [קודשא בריך הוא] הוא בחינת אור א"ס ב"ה כשמלוכש במדות דאצילות

פירוש "אחים ורעים" הוא כך: הקדוש ברוך הוא הוא בחינת אור אין סוף, כפי שהוא מלוכש במדות של אצילות;

בקבלה, "הקדוש ברוך הוא" מציין את אור אין סוף כפי שהוא מלוכש במדות של אצילות. הנשמות, ששורשן במחשבה של מדות אלה, הן אפוא "אחים" שלהן.

כי א"ס ב"ה בעצמו לאו מכל אינון מדות²⁵ איהו כלל²⁶ ולא יתכן על העצמות קריאת שם כלל אלא רק על בחי' התגלותו ואז נקי הוי' יו"ד חכמה^{27,28} ה' בינה כו'.²⁹

כי אין סוף עצמו אינו שייך כלל לאף אחת מן המדות הללו, ואין אפשרות לקרוא לעצמות שם כלשהו, אלא רק לבחינת ההתגלות שלו; ואז הוא נקרא הוי': יו"ד היא חכמה, ה"א היא בינה, וכן הלאה.

אין סוף עצמו, כפי שנאמר בתפילת אליהו שבתיקוני זוהר, אינו אף אחת מן המדות, ואי אפשר לתת שם לעצמותו. שמות שייכים רק להתגלותו; לכן שם הוי' מתאר אותו כפי שהוא מתגלה באמצעות הספירות: הוי"ד היא חכמה, ה"א היא בינה, וכן הלאה.

קטע 2 • 211

מלכות, הים ולידת הנשמות

2 והנה ס"ר נשמות ישראל³⁰ שנמשכים מס"ר אותיות המחשבה³¹ נקי' אחים לקוב"ה [לקודשא בריך הוא] שהם המדות וכמו עד"מ במחשבת שכל שהאותיות הם כעצם א' עם מהות השכל שבתוכם³²

והנה, שש מאות אלף נשמות ישראל, הנמשכות משש מאות אלף אותיות המחשבה, נקראות "אחים" להקב"ה, כלומר למדות; בדומה לכך, במחשבה על רעיון שכלי, האותיות הן מהות אחת עם עצם השכל שבתוכם,

בשורשן, נשמות ישראל הן שש מאות אלף, והן נמשכות משש מאות אלף "אותיות" של המחשבה העליונה; לכן הן "אחים" של הקב"ה, המדות. המשל הוא אדם שחושב על רעיון: אותיות המחשבה שלו הן דבר אחד עם הרעיון עצמו, ולא לבוש נפרד ממנו.

וכן מחשבת המדות עם המדות כו' ואז הם בחי' אלקות ממש כי באצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד³³ כמ"ש במ"א

וכך גם מחשבת המדות עם המדות וכו'. ואז הן בבחינת אלקות ממש, כי באצילות "הוא, חיותיו וכליו אחד", כפי שמבואר במקום אחר

כך גם מחשבה על רגש היא דבר אחד עם הרגש. לכן באצילות הנשמות הן אלקות ממש, כפי שנאמר בתיקוני זוהר ששם "הוא, חיותיו וכליו אחד".

(ועמ"ש כפי יתרו בד"ה זכור את יום השבת^{34, 35} ובד"ה אני ישנה^{36, 37} גבי רעיתי ובד"ה שחורה אני^{38, 39} גבי בנות ירושלים וע"פ ושמתי כדכד⁴⁰)

(וראו מה שנכתב בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "זכור את יום השבת"; ובמאמר המתחיל "אני ישנה", בעניין "רעיתי"; ובמאמר המתחיל "שחורה אני", בעניין "בנות ירושלים"; ועל הפסוק "ושמתי כדכד").

הסוגריים מפנים למאמרים נוספים המבארים את העניין: אחד בתורה אור על פרשת יתרו, ואחרים על פסוקים משיר השירים ומישעיהו. הערות קה"ת מציינות את מיקומם של רוב המאמרים, ולגבי "אני ישנה" הן מציעות מקום אפשרי בלבד.

ובכדי שתתהווה הנשמה בבחי' יש להיות בחי' נברא שהוא בחי' נפרד מאין ממש שהרי בהיותה באצילות היא בחי' אלקות ממש כי גם מה שנקרא בשם אותיות מחשבה הכל לשכך האזן.

וכדי שהנשמה תתהווה כיש, בבחינת נברא, כלומר כדבר נפרד, יש מאין ממש — שהרי בהיותה באצילות היא אלקות ממש — צריך להיות בה שינוי; שכן גם הכינוי "אותיות המחשבה" אינו אלא לשבר את האזון.

כדי שהנשמה תהיה נברא נפרד, שנוצר יש מאין ממש, צריך להתרחש בה דבר מה, שהרי באצילות היא אלקות ממש. גם הכינוי "אותיות המחשבה" הוא רק דרך דיבור שהאזון יכולה לקלוט.

אבל כי לא מחשבותי מחשבותיכם⁴¹ כתיב הוא ע"י מדת מלכותו ית' (וכמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה איהו וחייה)

אבל נאמר: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם". [הדבר] נעשה באמצעות מדת מלכותו ית' (כפי שמבואר באגרת הקודש, באגרת המתחילה "איהו וחייה"),

דברי ישעיהו "מחשבותי אינן מחשבותיכם" מלמדים שמחשבת ה' אינה כמחשבתנו, ולכן המשל הוא רק בקירוב. מה שהופך את הנשמה לישות נפרדת הוא מלכות, מדת המלכות של ה', כפי שמבאר אדמו"ר הזקן באגרת הקודש, באגרת הפותחת במילים "איהו וחייה חד".

שהיא הנקי לבוש להעלים ולהסתיר עד שיוכל להיות בחי' יש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש⁴² כי מדת המלוכה היא הלבוש הגורם להיות התהוות היש

שהיא הנקראת "לבוש", כדי להעלים ולהסתיר עד שתיתכן בחינת יש; וכמו שנאמר: "ה' מלך גאות לבש". מדת המלכות היא הלבוש הגורם להתהוות היש,

מלכות נקראת "לבוש" משום שהיא מסתירה את האלקות, ורק תחת כיסוי זה יכול דבר להיראות כקיים בפני עצמו. הפסוק מתהלים צ"ג מחבר בין שני הרעיונות: ה' "מלך", ולכן "גאות לבש".

כי אין מלך בלא עם^{43,44} והיינו נפרדים דוקא שעליהם יתכן המלוכה להיות בבחי' התנשאות עליהם והם יהיו באימה כו' שהרי על מאה בנים לא יקרא האב מלך.

כי "אין מלך בלא עם" — כלומר, דווקא על נבראים נפרדים יכולה לחול מלכות, כשהמלך מתנשא עליהם והם עומדים באימה ממנו וכו'; שהרי על מאה בנים אין האב נקרא מלך.

מלך זקוק לנתינים הנבדלים ממנו, שעליהם הוא מתנשא ושעומדים באימה מפניו; אב למאה בנים עדיין אינו מלך. לכן המלכות מחייבת מעצם טבעה נבראים נפרדים, וה"לכוש" שלה הוא שמתהווה אותם.

ולכן נקי המלי ים.⁴⁵ (ועמ"ש בדי"ה מי מנה⁴⁶ עפר יעקב⁴⁷ בענין והים עליהם מלמעלה). כי

ולכן נקראת המלכות "ים". (וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "מי מנה עפר יעקב", בענין "והים עליהם מלמעלה"). כי

תפקיד ההסתר הזה הוא הסיבה שמלכות נקראת "ים" (הערת קה"ת מפנה לפרדס, בשער הכינויים, בערך זה). הסוגריים מפנים למאמר על "מי מנה עפר יעקב", בענין הפסוק "והים עליהם מלמעלה", הנאמר על הכיור הגדול שבבית המקדש של שלמה, שעמד על שנים עשר שוורים.

הנה כל מה שיש ביבשה⁴⁸ יש בים רק שאין נראין לעין כי מי הים מכסים עליהם, וכך למעלה

כל מה שיש ביבשה נמצא גם בים, אלא שאינו נראה לעין, מפני שמי הים מכסים עליו. כך גם למעלה:

הגמרא אומרת שכל מה שיש ביבשה נמצא גם בים, אלא שהוא חבוי מתחת למים. מלכות דומה לים: היא כוללת הכול, אך מכסה עליו.

הנה אותיות יהי אור יהי רקיע^{49,50} המחיה את כל העולמות הם באצילות והים שהוא המלי מכסה עליהם בלתי יתגלו

האותיות של "יהי אור" ושל "יהי רקיע", המחיות את כל העולמות, נמצאות באצילות; והים, שהוא מלכות, מכסה עליהן, כדי שלא יתגלו

למעלה, האותיות של מאמרות הבריאה, כגון "יהי אור" ו"יהי רקיע", המחיות את כל העולמות, נמצאות בעצמן באצילות. מלכות, ה"ים", מכסה עליהן, כדי שהנבראים לא יראו אותן.

לנבראים המתהווים מהם שאם היו מתגלים היה הגשמיות בטל ברוחניות כמשל ביטול זיו השמש במאור עצמו ואינו נראה ליש אלא במקום שאין המאור נראה כו'.

לנבראים המתהווים מהן. אילו היו מתגלות, הגשמיות הייתה מתבטלת ברוחניות, בדומה לביטול זיו השמש בתוך המאור עצמו, שם אינו נראה כמציאות בפני עצמה, אלא רק במקום שבו המאור אינו נראה, וכו'.

אילו הנבראים היו רואים את מקורם, הם היו מתבטלים בתוכו, כשם שקרני השמש נבלעות ואינן נראות בתוך השמש עצמה, ונראות כמציאות בפני עצמה רק מחוץ לה. כך גם הגשמיות הייתה מתבטלת ברוחניות.

כך גשמיות המתהווה היה בטל למקורו הוא רוחניות המהוה וא"א להיות מציאת נשמה ומלאך שהם כחי נפרדים רק שהם באהבה כו' אלא כשאין האלקות בגילוי בראי' [בראיה] ממש.

כך גם הגשמיות המתהווה הייתה מתבטלת למקורה, הרוחניות המהוה אותה; ולא הייתה יכולה להתקיים נשמה או מלאך, שהם ישויות נפרדות, גם אם הם אוהבים את ה', וכו', אלא כאשר האלקות אינה גלויה לעין ממש.

בדומה לכך, נשמה או מלאך לא היו יכולים להתקיים כישות נפרדת, גם אם הם אוהבים את ה', אילו האלקות הייתה גלויה לעין. עצם קיומם תלוי בכך שהאלקות אינה נראית.

והעלם והסתתר זה הוא ע"י המלי' כי זה כלל גדול שהמלי' היא הגורמת להיות כחי' יש כנ"ל ונקי' לכך אימא תתאה

ההעלם והסתתר הזה נעשים באמצעות מלכות, שכן זהו כלל גדול: מלכות היא הגורמת להיווצרות בחינת יש, כפי שהוסבר לעיל. משום כך היא נקראת "אימא תתאה",

ההסתתר הזה נעשה על ידי מלכות, ואדמו"ר הזקן מציג ככלל גדול את העובדה שמלכות היא היוצרת "יש". לכן הקבלה מכנה את מלכות "אימא תתאה", האם התחתונה: בדומה לאם, היא מביאה לעולם ישויות נפרדות.

מטרוניתא אם אם הבנים כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] בשם הזהר⁵¹ (ועמ"ש בביאור ע"פ יונתי⁵² בענין יפתי ובמ"א ע"פ למען תירא^{53,54} לקמן בפי' ואתחנן).

"מטרוניתא", "אם", "אם הבנים", כפי שנכתב בספר של בינונים [התניא] בשם הזהר. (וראו מה שנכתב בביאור על הפסוק "יונתי", בעניין "יפתי"; ובמקום אחר, על הפסוק "למען תירא", להלן בפרשת ואתחנן.)

בתניא, פרק נ"ב, בשם הזהר, מלכות נקראת גם "מטרוניתא" ו"אם הבנים", משום שממנה נאצלות נשמות האצילות ונבראות נשמות הבריאה. בסוגריים מובאים שני מאמרים בלקוטי תורה: על "יונתי" בשיר השירים, ועל "למען תירא" בפרשת ואתחנן.

ולכן הנשמה היא בבחי' עיבור במלי' כי בשמע"צ [בשמיני עצרת] שאומרים מוריד הגשם^{55,56} נמשכים הנשמות ברחם הנוק' [הנוקבא] ושוהים שם ז' חדשים⁵⁷ עד ז' של פסח זמן הלידה.

לכן הנשמה נמצאת במצב של עיבור בתוך מלכות: בשמיני עצרת, כשאומרים "מוריד הגשם", הנשמות נמשכות אל רחם הנוקבא, ונשארות שם שבעה חודשים, עד היום השביעי של פסח, זמן הלידה.

מכיוון שמלכות היא ה"אם", התהוות הנשמה ל"יש" מתרחשת כעיבור בתוכה. בשמיני עצרת, כשמחילים לומר "מוריד הגשם", הנשמות נמשכות אל "רחם" הנוקבא, כלומר מלכות, ונשארות שם שבעה חודשים, עד היום השביעי של פסח, שהוא זמן ה"לידה" שלהן.

עד"מ בגשמיות שלהיות התהוות מהות ולד מן הטפה צ"ל עיכוב ושיהוי ז' חדשים ברחם הנוק' [הנוקבא] ⁵⁸ שבמשך זמן זה ע"י שאוכל ושותה ממה שאמו אוכלת ושותה ונמשך בו חיות עד שעושה להיות יש.

למשל בגשמיות: כדי שמהות של ולד תתהווה מן הטיפה, נחוצים עיכוב ושהייה של שבועה חודשים ברחם הנוקבא. במשך הזמן הזה, באמצעות המזון והשתייה שהוא מקבל ממה שאמו אוכלת ושותה, נמשכת בו חיות, עד שהיא עושה אותו ליש.

המשל הגשמי הוא שילד מתפתח מן הטיפה רק לאחר חודשים ברחם, כשהוא ניזון ממה שאמו אוכלת ושותה. המזון הזה נותן לו את החיות שבאמצעותה הוא נעשה לישות מעוצבת בפני עצמה.

כך הנשמה דאצי" ⁵⁹ שהיא בחי' אין בכדי שתתהווה להיות בחי' יש הוא ע"י שמתעכבת ברחם הנוק' [הנוקבא] ושוהה שם ז' חדשים ואוכלת ושותה כו' שנמשך שם אורות עליונים.

כך גם נשמת אצילות, שהיא בבחינת אין: כדי שתתהווה ותהיה בבחינת יש, עליה להתעכב ברחם נוקבא ולשהות שם שבועה חודשים, ולאכול ולשתות וכו' — כלומר, שנמשכים שם אורות עליונים.

כך גם נשמת אצילות, שהיא "אין", אלוקיות טהורה, נעשית "יש" במהלך החודשים שבהם היא שוהה במלכות. "אכילתה ושתייתה" שם פירושן האורות העליונים הנמשכים לתוך מלכות בזמן הזה.

והנה בז' של פסח הוא לידת הנשמות. והענין כי בכדי שיהיה בחי' לידה ופתיחת הרחם להיות הנשמה יוצאת מן ההעלם לגילוי צ"ל המשכה והארה במדת המל' מלמעלה מהשתלשלות ⁶⁰

והנה, ביום השביעי של פסח היא לידת הנשמות. והעניין הוא שכדי שתהיה לידה ויפתח הרחם, כך שהנשמה תצא מן ההעלם אל הגילוי, צריכה להיות המשכה והארה במידת מלכות מלמעלה מסדר ההשתלשלות.

הלידה עצמה, יציאת הנשמה מן ההעלם אל הגילוי, דורשת יותר מזרימת האור הרגילה: אור שמעל כל סדר ההשתלשלות צריך להאיר במלכות. כך קורה ביום השביעי של פסח.

(וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר פ' פינחס ⁶¹ דרמ"ט בענין כאיל תערוג. ^{62, 63} ועמ"ש במ"א ע"פ למילדות העבריות ⁶⁴ אשר שם האחת שפרה ⁶⁵ פי' ה' אחת היינו ה' ראשונה בשם הוי' שבה ועל ידה נמשך כח הלידה,

(וכפי שמבואר במקום אחר על הפסוק שבזוהר, פרשת פינחס, דף רמ"ט, בעניין "כאיל תערוג". ועיינו גם במה שנכתב במקום אחר על הפסוק "למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה": פירוש "ה' אחת" — ה"א אחת, כלומר, ה"א הראשונה בשם הוי', שבה ועל ידה נמשך כוח הלידה;

הסוגריים מפנים לביאורים במקומות אחרים על דברי זוהר בעניין "כאיל תערוג" ועל הפסוק העוסק במילדות העבריות. שם דורשים את "האחת" כ"ה' אחת" — ה"א אחת: ה"א הראשונה בשם הוי', שמבטאת את בינה, ודרכה מגיע כוח הלידה.

וביאור ענין זה יובן ממ"ש רי"פ לך לך⁶⁶ בענין ה' שנתוסף לאברם שיהא נקי אברהם כו' ע"ש).

וביאור העניין יובן ממה שנכתב בתחילת פרשת לך לך, בעניין הה"א שנוספה לאברם כדי שייקרא אברהם וכו'; עיינו שם).

הדבר מתבאר מתוך מה שמוסבר בתורה אור בתחילת פרשת לך לך על הה"א שנוספה לשמו של אברם והפכה אותו לאברהם. הסוגריים מפנים את הקורא לעיון באותה ה"א שנוספה.

וזהו מ"ש ויולך ה' את הים⁶⁷ ברוח קדים עזה כי ע"פ השתלשלות משכל למדות עד ממחשבה לדבור א"א להיות המשכה מבחי' האין בבחי' היש אלא ע"י גילוי הארת הסובב שמקיף לאבי"ע [לאצילות בריאה יצירה עשיה] שכולם שוים קמ"י [קמיה].

וזהו פירוש הכתוב: "ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה". כי לפי סדר ההשתלשלות, מן השכל למדות ובהמשך מן המחשבה לדיבור, אי אפשר שתהיה המשכה מבחינת אין לבחינת יש אלא באמצעות גילוי הארה של סובב כל עלמין, המקיף את אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, שכולן שוות לפניו.

לכן נאמר שה' הולך את הים "ברוח קדים עזה". במסגרת סדר ההשתלשלות הרגיל, מן השכל למדות ומן המחשבה לדיבור, אין אפשרות לעבור מ"אין" ל"יש"; לשם כך נדרש סובב כל עלמין, האור המקיף את ארבעת העולמות בשווה, שכן כל הדרגות שוות לפניו.

וז"ש [וזהו שכתוב] רוח קדים כו' שע"י היה קיים [קריעת ים סוף] כי הים המכסה ומסתיר אינו אלא בבחי' השתלשלות

וזהו פירוש "רוח קדים" וכו': באמצעותה היה קריעת ים סוף, שכן הים המכסה ומסתיר קיים רק בבחינת ההשתלשלות,

"רוח קדים" היא גילוי זה שמעל סדר העולמות, ובאמצעותו נקרע הים. הים, כלומר ההסתר, קיים רק במסגרת ההשתלשלות.

אבל בגילוי הארה שלמעלה מהשתלשלות הפך מים ליבשה^{68,69} כו'. וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר מה תצעק אלי⁷⁰ בעתיקא⁷¹ תליא מילתא⁷² שמשם נמשך הכח להיות בחי' לידה.^{73,74,75}

אבל בגילוי הארה שלמעלה מההשתלשלות נהפך הים ליבשה וכו'. וזהו שכתוב בזהר: "מה תצעק אלי? בעתיקא תליא מילתא" — שהכוח לכך שתהיה לידה נמשך משם.

כאשר מאיר אור שמעל סדר ההשתלשלות, הים המסתיר נהפך ליבשה גלויה. לכן אומר הזוהר שקריעת הים "תלויה בעתיקא", הדרגה העתיקה שלמעלה מסדר העולמות: משם מגיע הכוח ללידה.

מדוע ההרים רקדו והים נס

3 והנה בגילוי הארה זו אזי ההרים רקדו⁷⁶ כו'. הרים הם חג"ת [חסד גבורה תפארת].⁷⁷ וגבעות חג"ת [חסד

גבורה תפארת] דבריא או נה"י [נצח הוד יסוד] דאצי". ולהיות שהם למעלה מבחי"י ים שהוא הצמצום כנ"ל.

והנה, עם גילוי הארה זו, "ההרים רקדו" וכו'. "הרים" הם חסד, גבורה ותפארת; ו"גבעות" הן חסד, גבורה ותפארת של בריאה, או נצח, הוד ויסוד של אצילות. ומכיוון שהם למעלה מבחינת י"ם, שהוא הצמצום, כפי שהוסבר לעיל,

המאמר חוזר כעת אל הפסוק. "הרים" הם ספירות המדות העליונות — חסד, גבורה ותפארת; ו"גבעות" הן אותן שלוש ספירות בבריאה, או שלוש הספירות התחתונות של אצילות — נצח, הוד ויסוד (הערת קה"ת מפנה לפרדס ולעץ חיים בנושא זה). כולן עומדות מעל ה"ים", מלכות, שהיא הצמצום המסתיר.

לכן רקדו כאילים שבגילוי אור הסובב נכללו כביטול נר בפני אבוקה והיינו שהאורות דתיקון המלוכשי [המלוכשים] בכלים נסתלקו מן הכלים ונכללו באור זה המקיף כנ"ל.

לכן הם "רקדו כאילים": עם גילוי סובב כל עלמין הם נכללו בו, כביטול של נר בפני אבוקה. כלומר, האורות דתיקון, המלוכשים בכלים, הסתלקו מן הכלים ונכללו באור מקיף זה, כפי שהוסבר לעיל.

כאשר התגלה סובב כל עלמין, ההרים יכלו להיבלע בו, כשם שאור הנר מתבטל בפני אבוקה. במונחים קבליים, האורות של עולם התיקון הסתלקו מכליהם ונכללו באור המקיף; בכך מתבטא ה"ריקוד" של ההרים.

והגם שגם מדי שבת בשבתו⁷⁸ יש עליות העולמות אך הכל מדרגא לדרגא עשיי [עשייה] ביצירה ויציי [ויצירה] בבריאה כו' ונקי' הילוך.

ואף שבכל שבת ושבת יש גם כן עליות של העולמות, הרי הכול מדרגה לדרגה — עשיה ליצירה, ויצירה לבריאה וכו' — ועלייה זו נקראת הילוך.

גם בכל שבת עולים העולמות, אך העלייה היא בסדר מדורג: כל עולם עולה שלב אחד — עשיה ליצירה, ויצירה לבריאה. עלייה מסודרת זו נקראת "הילוך".

אבל הריקוד הוא על"י [עליה] הגדולה שלא בהדרגה כלל דהיינו באור הסובב כנ"ל. כאילים שאין בהם דעת ושרש בחי' זו הוא למעלה מהדעת (עמ"ש בד"ה ותוסף אסתר^{79,80} בענין מה קול גדיא כו' ע"ש)

אבל ריקוד הוא עלייה גדולה שאינה נעשית בהדרגה כלל, היינו באור המקיף, כפי שהוסבר לעיל. "כאילים", שאין בהם דעת; ושרש בחינה זו הוא למעלה מהדעת. (ראו מה שנכתב במאמר המתחיל "ותוסף אסתר", בעניין "מה קול גדיא" וכו'; עיינו שם.)

"ריקוד" הוא קפיצה המדלגת על השלבים לגמרי, והיא אפשרית רק מכוח סובב כל עלמין, שלמעלה מכל סדר. לאילים "אין דעת", וגם הריקוד נובע משורש שלמעלה מדעת, למעלה מן השכל; ההערה שבסוגריים מפנה למאמר תורה אור לפורים העוסק בנושא זה.

אבל הים סופא דכל דרגין המסתיר ומעלים וכשראה גילוי אור הסובב לא הי' [היה] יכול להתכלל בו כנר בפני אבוקה כמו ההרים שהרי הוא המעלים

אבל הים, שהוא "סופא דכל דרגין", המסתיר ומעלים, כאשר ראה את גילוי האור המקיף לא היה יכול להיכלל בו, כביטול של נר בפני אבוקה, כפי שנכללו ההרים, שהרי הוא עצמו המעלים;

הים הוא מלכות, שהזוהר מכנה "סופא דכל דרגין", ותפקידה להסתיר. היא לא יכלה להיבלע באור כפי שנבלעו ההרים, משום שההסתרה היא מהותה.

לכן ויננס העברת והסתלקות ההעלם והוא עד"מ באדם שבהשתלשלות משכל כו' עד לדבור אבל כשנופל ריבוי אור שלמעלה מהשכל אזי נפסק הדיבור ואישתק.

לכן "ויננס" — ההעלם הועבר והסתלק. הדבר דומה לאדם, שהשתלשלות כוחותיו היא מן השכל וכו' ועד לדיבור; אבל כשנופל עליו ריבוי אור שלמעלה מן השכל, הדיבור נפסק והוא משתק.

לכן הוא "נס": ההסתרה עצמה התרחקה ונעלמה. המשל הוא אדם שכוחותיו משתלשלים בסדר מן השכל ועד לדיבור; כשנופל עליו שפע גדול של אור שמעל לשכלו, הדיבור נפסק והוא משתק.

וזי"ש [וזהו שכתוב] משה כבד פה⁸¹ וכן צלוצא בחשאי⁸² כו' (ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי^{83,84} כו' בענין מ"ב מסעות ומ"ט ימים דספירת העומר).

וזהו שנאמר על משה "כבד פה", וכן "צלוצא בחשאי" וכו'. (וראו מה שנכתב בביאור על הפסוק "אלה מסעי" וכו', בענין מ"ב המסעות ומ"ט ימי ספירת העומר.)

זו הסיבה שמשה היה "כבד פה", וזו גם הסיבה שהתפילה נאמרת בחשאי: אור שלמעלה מן השכל משתיק את הדיבור. ההערה שבסוגריים מפנה ללקוטי תורה על "אלה מסעי", העוסק בארבעים ושניים המסעות ובארבעים ותשעת ימי ספירת העומר.

וכי' [וכל זה] מלפני אדון חולי ארץ⁸⁵ גילוי אור הסובב כנ"ל ההפכי הצור וחלמיש מוציאי אש להיות אגם מים⁸⁶

וכל זה היה "מלפני אדון חולי ארץ" — גילוי האור המקיף, כפי שהוסבר לעיל; הוא הפך את הצור ואת החלמיש, המוציאים אש, להיות "אגם מים",

מזמור קי"ד ממשיך: לפני האדון הארץ רועדת, והוא ההופך את הצור לאגם מים. המאמר מפרש זאת כגילוי סובב כל עלמין, שהפך את החלמיש — אבן שמכים בה כדי להוציא אש — למים.

דהיינו מגבורה לחסד שנתבטלו ממציאותם וכנודע בענין עושה שלום⁸⁷ בין מיכאל כו'. וכ"ז [וכל זה] היה בפסח אשר פסח⁸⁸ ה' בחי' דלוג בלא אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מדלג על ההרים⁸⁹ כו'.

כלומר, מגבורה לחסד, שכן הם התבטלו ממציאותם, כידוע בענין "עושה שלום" בין מיכאל וכו'. וכל זה היה בפסח, כאשר ה' "פסח" — בחינה של דילוג, ללא אתערותא דלתתא — "מדלג על ההרים" וכו'.

האש שהפכה למים היא גבורה שהפכה לחסד: שני הפכים שהתבטלו ממציאותם הנפרדת, כמו בלימוד הידוע שה' "עושה שלום" בין מיכאל, מלאך המים, ובין גבריאל, מלאך האש. הדבר התרחש בפסח, שהוא בחינת "פסח" — דילוג מעל הסדר, הניתן מלמעלה ללא אתערותא דלתתא, "מדלג על ההרים".

אבל אח"כ מצות ספירת העומר מ"ט יום ממחרת השבת⁹⁰ הוא בחי' אתערותא דלתתא ועי"ז היה אח"כ בשבועות פנים בפנים⁹¹ מתן תורה.

אבל לאחר מכן, מצוות ספירת העומר, ארבעים ותשעה ימים "ממחרת השבת", היא בחינת אתערותא דלתתא; ועל ידה היה לאחר מכן, בשבועות, "פנים בפנים" — מתן תורה.

לאחר מכן היה על ישראל לפעול מלמטה: ספירת העומר במשך ארבעים ותשעה ימים "ממחרת השבת" היא אתערותא דלתתא. באמצעותה באה ההתגלות "פנים בפנים" במתן תורה בשבועות.

(ועמ"ש עוד מענין הים ראה וינוס⁹² בביאור ע"פ במדבר סיני⁹³ באהל מועד⁹⁴ ע"פ המדרש רבה במדבר פרשה א' ע"פ הים ראה וינוס ע"ש):

(ועיינו עוד בענין "הים ראה וינוס" בביאור על הפסוק "במדבר סיני באהל מועד", על פי מדרש רבה, במדבר, פרשה א', על הפסוק "הים ראה וינוס"; עיינו שם.)

המאמר מסיים בהפניה למאמר שבלקוטי תורה על "במדבר סיני באהל מועד", המבאר את מדרש רבה במדבר על הים שנס. שם נידון בהרחבה ענין "הים ראה וינוס".

בעבודה

לנוכח המלך המתגלה, מי שעובד מאהבה שמח ביתר שאת, ומי שעובד ביראה מתמלא ביראה גדולה יותר; המאמר מציג את שתי התגובות כאמיתיות — ריקוד ההרים ובריחת הים. ומה שניתן מלמעלה בפסח, בלי אתערותא דלתתא, צריך לבוא אחריו עבודתו של האדם מלמטה: ארבעים ותשעה ימי ספירת העומר, שבאמצעותם ניתנת התורה "פנים אל פנים" בשבועות.

שאלות לשיחה

1. מדוע אותו גילוי של המלך מביא שמחה לשר ויראה לעבד, ומה מלמדת כל תגובה על האופן שבו הוא עומד לפני המלך?
2. מדוע על מלכות להסתיר את האלקות כדי שנשמות ומלאכים יוכלו להתקיים כמצאיות נפרדות, וכיצד מסביר זאת הכלל "אין מלך בלא עם"?
3. מה מלמדת ההשוואה לחודשי שהותו של ילד ברחם על "עיבורן" של הנשמות משמיני עצרת ועד היום השביעי של פסח?
4. מה ההבדל בין ה"הילוך" של העולמות בכל שבת לבין ה"ריקוד" של ההרים, ומדוע הים לא יכול היה לרקוד?
5. מדוע פסח בא כ"דילוג" מלמעלה, ואילו מתן תורה הצריך את ספירת העומר מלמטה?

הערות

5 הים ראה ויננס

”הים ראה” — מה ראה הים? ראה את ארוננו של יוסף ונס מפניו. מדוע? מפני שנאמר עליו: ”וינס ויצא החוצה”. הציון במאמר הוא ”זוהר ח”ב, סוף מט ע”א”.

Zohar, Beshalach 10:105-114 ספר זוהר, בשלח י”ק:ה-ק”ד

And when the Israelites reached the shore and there beheld the waves of the sea heaving and tossing, and lifting up their eyes beheld so close behind them Pharaoh and all his hosts, they were grievously affrighted, therefore crying out unto the L-rd. “Also the sea saw and fled” (Ps. 114, 3). What saw it, and why did it flee? It saw the coffin of Joseph, the man who “fled and went outside” (Gen. 39, 12). We likewise read ... ?that the Egyptians said “Let us flee”. Why said they so

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

6 הים ראה ויננס

בהסבר שאלת המלחים ליונה, אומר זוהר שברגע שהים ראה את ארוננו של יוסף הוא נבקע ונעשה יבשה, כפי שנאמר: ”הים ראה ויננס” — הוא ראה את מי שנאמר עליו: ”וינס ויצא החוצה”.

Zohar, Pekudei 21:184-194 ספר זוהר, פקודי כ”א:קפ”ד-קצ”ד

R. Simeon here adduced the verse: “Then said they unto him: Tell us, we pray thee, inasmuch as (ba’asher) thou art the cause that this evil is upon us, what is thine occupation?... Then the men feared G-d exceedingly...” (Jonah 1, 8-16). ‘There is much’, he said, ‘to ponder over in this text. For, indeed, the men put to him their question with deep wisdom. Thus they wished to find out whether Jonah was of the seed of Joseph, at the sight of whose coffin the sea ... straightway divided itself

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

”הים ראה ויננס, הירדן יסוב לאחור. ההרים רקדו כאילים, הגבעות כבני צאן”. פסוקי מזמור יציאת מצרים, הנאמר בהלל, שעליהם מבוסס המאמר.

Psalms 114:3-4 תהילים קי”ד:ג-ד

הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס הַיַּרְדֵּן יָסֹב לְאַחֹרָיִם הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבֻעוֹת כְּבָנֵי צֹאן:

The sea saw it, and fled; The Jordan turned backward. The mountains skipped like rams, The hills like young sheep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 כשר לפני המלך

רבן יוחנן בן זכאי אמר על רבי חנינא בן דוסא, שתפילתו נענתה בעוד שתפילתו שלו לא נענתה: ”הוא כעבד לפני המלך, ואני כשר לפני המלך”. המאמר משתמש בשתי התמונות כדי לתאר עבודה מתוך יראה ועבודה מתוך אהבה.

Berakhot 34b:28 ברכות ל”ד ב:כ”ח

וְשׁוֹב מַעֲשֵׂה בְרָכִי הַנִּינָא בְּן דּוּסָא שֶׁהָלַךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה אֲצִל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְחָלָה בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. אָמַר לוֹ: הַנִּינָא בְּנֵי, בְּקָשׁ עָלֶיךָ רַחֲמִים וְיָחִיָּה. הִנֵּחַ רִאשׁוֹ בֵּין בְּרָכָיו וּבִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים, וְיָחִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: אֱלֹמֵי הַסִּיחַ בֶּן זַכַּאי אֶת רִאשׁוֹ בֵּין בְּרָכָיו כָּל הַיּוֹם כּוּל — לֹא הָיוּ מְשִׁיחִים עָלָיו. אָמְרָה לוֹ אֲשֶׁתּוֹ: וְכִי הַנִּינָא גְדוֹל מִמָּה?

פסקה 1

1 הים ראה

ההערה מציינת שהמאמר נאמר בשנת תקע”א ושעותק נוסף שלו, בכתב ידו של הצמח צדק עצמו, נדפס בספר המאמרים תקע”א.

הערת קה”ת

נאמר בשנת תקע”א — הנחה אחרת בסה”מ תקע”א מגוכתי”ק כ”ק הצ”צ. ראה מאמרי אדה”א ויקרא-א ע’ שפז שמיוסד על מאמר זה. ובשער האמונה פס”ב ואילך.

2 הים ראה ויננס

המילים כאן מצטטות את Psalms 114:3. הקטע מופיע למטה.

Psalms 114:3 תהילים קי”ד:ג

הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס הַיַּרְדֵּן יָסֹב לְאַחֹרָיִם:

The sea saw it, and fled; The Jordan turned backward

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה”ת

תהלים קיד, ג-ד.

3 הים ראה ויננס

”הים ראה ויננס” — מה ראה? רבי נהוראי אמר: ראה שם המפורש חקוק על המטה, ונבקע; רבי נחמיה אמר: ראה, כביכול, את ידו של הקדוש ברוך הוא, ונבקע”. משה אומר לישראל שהנסים שעשה להם ה’ נעשו באמצעות מים, וכך יהיה גם כשיעברו את הירדן.

Devarim Rabbah 3:8 דברים רבה ג:ח

4 הים ראה ויננס

”שמעון מקטרון אמר: בזכות עצמותיו של יוסף נבקע הים לישראל, כמו שכתוב: ”הים ראה ויננס”, בזכות יתנה בגדו אצלה ותנוס”. המאמר מציין זאת כ”מקץ, סוף פרשה פו”.

Bereshit Rabbah 87:8 בראשית רבה פ”ז:ח

ותתפשטה בבגדו וגוי ויצא החוצה - קפץ בזכות אבות, היך מה דאת אמר (בראשית טו): ויוצא אותו החוצה. שמעון איש קטרון אמר: בזכות עצמותיו של יוסף נקע הים לישראל, הה”ד (תהלים קיד): הים ראה ויננס, בזכות ויעזוב בגדו בידה וינס. ותקרא לאנשי ביתה, נתנה אותו בפייה של כולם, ותנח (אדוני) בגדו אצלה. רבי אמי אמר: מחבתו ומנשקתו:

She seized him by his garment, saying: Lie with me. He left “his garment in her hand and fled, and went outside” (Genesis 39:12). “She seized him by his garment...and went outside” - he leapt by the merit of the patriarchs, just as it says: “He took him outside” (Genesis 15:5). Shimon of Kitron said: By the merit of Joseph’s bones, the sea was split for Israel. That is what is written: “The sea saw and fled” (Psalms 114:3), by the merit of: “He left his garment in her ... hand

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

12 וירא העם וינעו

במעמד הר סיני, "העם ראו, וינעו ויעמדו מרחוק". המאמר משווה את נסיגת הים לנסיגה זו מתוך יראה.

Exodus 20:15 שמות כ':ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַהָר עֹשֵׂו וִירָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמֻדוּ מֵרָחֵק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כ, טו.

13 הים ראה ויננס ברכות במדבר

משל למלך בן שנכנס למחוז אחד ואחר כך למחוז אחר, ואנשיהם נמלטו מפניו, עד שעיר חרבה יצאה לקבל את פניו ולשבתו: כך, כשהקדוש ברוך הוא בא אל הים, הוא נס, "הים ראה ויננס", וכך גם "ההרים רקדו כאילים", ואילו המדבר קיבל את פניו.

Bamidbar Rabbah 1:2 במדבר רבה א':ב'

14 ברכות במדבר פרשה א'

בהמשך לקוטי תורה מביא אדמו"ר הזקן את המדרש הזה במלואו: בן מלך נכנס למדינה אחת ואחר כך למדינה נוספת, ותושביהן ברחו; עיר חרבה קיבלה את פניו והוא אמר: "כאן אבנה כיסא יפה". כך, כאשר הקדוש ברוך הוא בא אל הים, "הים ראה ויננס", וכך גם "ההרים רקדו כאילים", ואילו המדבר קיבל את פניו והוא שכן בו.

הערת קה"ת

ראה לקמן פ' במדבר ד, ב שנעתק הלשון "לנשיא שנכנס במדינה כו' הים ראה ויננס" — יהל אור ע' תמב. אוה"ת נ"ך-א ע' רלט.

15 ובפ' עקב

ההערה מצטטת את המדרש על עקב כפי שהוא מופיע שם: "הים ראה את השם המפורש ... ראה את ידו של הקדוש ברוך הוא".

הערת קה"ת

"הים ראה שם המפורש ראה כו', ידו של הקב"ה ראה כו'" — יהל אור ע' תמב.

16 אתה עובר היום את הירדן

"שמע ישראל: אתם עוברים היום את הירדן". הפסוק בפרשת עקב, שבהקשר אליו מצטט המאמר את המדרש.

Deuteronomy 9:1 דברים ט':א'

שִׁמְעֵ יִשְׂרָאֵל אֲתָה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן לְבָא לְרִשְׁתָּ גוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים מִמֶּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בְּשָׂמַיִם:

Hear, O Israel: thou art to pass over the Jordan this day, to go in to dispossess nations greater and mightier than thyself, cities great and fortified up to heaven

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 מקץ ס"פ פ"ז

ההערה מצטטת את המדרש כפי שהוא מופיע שם: "בזכות עצמות יוסף נקרא הים לישראל, ככתוב 'הים ראה ויננס', בזכות 'ויעזוב בגדו בידה ויננס'".

הערת קה"ת

"בזכות עצמותיו של יוסף נקרא הים לישראל דכתיב הים ראה ויננס בזכות ויעזוב בגדו בידה ויננס כו'" — יהל אור ע' תמא.

אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך.

It also happened with R. Hannina b. Dosa that he went to Torah with Rabban Johanan b. Zakkai. The son of Rabban Johanan b. Zakkai fell ill, and he said to him, "Hannina, my son ! Pray on his behalf that he may live" R. Hannina laid his head between his knees, and prayed on his behalf, and he recovered. Rabban Johanan b. Zakkai said, "Were Ben Zakkai to press his head between his knees all the day long, ... no notice would be taken of him." His wife said to

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

9 ס"ה רני ושמחי

שם מסביר אדמו"ר הזקן ש"בת" היא זו שעוברת בירור, ואילו "אחותי", בעלי התורה, הם המבררים; זהו "כשר לפני המלך", ואילו ה"בת", המצוות, היא "כעבד לפני המלך".

הערת קה"ת

תו"א לו, ד.

10 רני ושמחי בת

"שירו ושמחו בת ציון, כי הנני בא ושכנתי בתוכך". המילים הפותחות של המאמר בתורה אור שאליו מתייחס הסוגריים.

Zechariah 2:14 זכריה ב':יד

רְנִי וְשִׁמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשֹׁכְנָתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I' will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 מפני מה אתה בורח אמר לו הים מפני אלוה יעקב מפני יראתו של הקב"ה

כשמשא אמר לים להיבקע, הוא סירב; הוא נס רק כשראה שהקדוש ברוך הוא הניח את יד ימינו על ידו של משה. משה שאל אותו: "למה אתה נס?" והים השיב: "מפני אלקי יעקב, מפני יראת הקדוש ברוך הוא".

Shemot Rabbah 21:6 שמות רבה כ"א:ו'

... אלא שראה להקדוש ברוך הוא, שנתן יד ימינו על משה ולא יכול לעכב, אלא ברח מיד. אמר לו משה: מפני מה אתה בורח? אמר לו הים: מפני אלקי יעקב, מפני יראתו של הקדוש ברוך הוא, מיד כיון שהרים משה ידו על הים נבקע, שנאמר (שמות שם, כא): ויבקעו המים אינו אומר ויבקע הים, אלא ויבקעו המים, מלמד, שכל המים שהיו בכל המעיינות ובבורות ובכל מקום נבקעו, שנאמר: ויבקעו המים. וכן בשעה שחזרו, חזרו כל המים, שכן הוא אומר (שם שם, כח): וישובו המים. וכל הנסים הללו נעשו על ידי ...

And you, raise your staff, and extend your hand over the "sea, and split it; and the children of Israel will come into the midst of the sea on dry ground" (Exodus 14:16). "Raise your staff" - Moses said before the Holy One blessed be He: 'You are saying to me that I should split the sea and render the sea dry land, but isn't it written: "I placed the sand as the boundary of the sea" (Jeremiah 5:22)? You swore that you ... would never split it.' Rabbi Elazar HaKappara

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

18 שביעי של פסח

בשמיני עצרת, כשאומרים לראשונה "משיב הרוח ומוריד הגשם", מתרחש הזיווג של רחל (מלכות), שבו יורד הזרע; היא נושאת אותו במשך חודשי החורף, עד היום השביעי של פסח, ויולדת "בסוד קריעת ים סוף".

Pri Etz Chaim, Gate of Lulav 8 פרי עץ חיים, שער הלולב ח'

19 ומבואר בפע"ח

באיגרת הקודש כי כותב אדמו"ר הזקן שהתהוות הנשמות ממלכות, להיות ישויות נפרדות בעולם הבריאה, נקראת "לידה", בדומה לקריעת ים סוף, "התלויה בעתיקא"; והנשמות גדלות במשך שבועה חודשים, מהיחוד של שמיני עצרת ועד שביעי של פסח, באמצעות אורות עליונים הנמשכים מלמעלה.

הערת קה"ת

שער כט. שער הלולב ספ"ח. אנה"ק ס"כ (תניא קל, ב.).

20 ובניי הלכו ביבשה

"ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, והמים להם חומה מימנם ומשמאלם". המאמר מפרש זאת כיצאת הנשמות מן הים המסתיר אל מציאות גלויה.

Exodus 14:29 שמות י"ד:כ"ט

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִיְמִינֵם וּמִשְׁמָאלָם:

But the children of Israel walked upon dry land in the midst of the sea; and the waters were a wall unto them on their right hand, and on their left

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יד, כט.

21 והענין כי נשמות ישראל

בתמליל האחר העניין מוסבר בהרחבה רבה יותר, והוא נפתח במילים: "להבין עניין זה, מהי לידה זו: הנה ידוע מאמר רז"ל".

הערת קה"ת

בסח"מ תקע"א שם מבואר יותר: ולהבין זה מהו ענין לידה זו הנה ידוע מארז"ל.

22 ישראל עלו במחשבה

מלבד המקומות בתיקוני זוהר, ההערה מפנה למאמרים מאוחרים יותר בלקוטי תורה העוסקים ב"ישראל עלו במחשבה", ולהערות קה"ת על מסות, שבהן מובאים מקורות נוספים.

הערת קה"ת

ת"ז (ו, א. עט, ב. פ, א. צט, ב. ק, א. קב, ב. קסז, ב. [תיקונים מז"ח קח, ב] כג, ב.). ועל"ק פ' בהר בד"ה את שבתותי (מו, א) ור"פ בחקותי. [כ]. וראה לקמן במ"מ לפ' מסות פג, ג.

23 נשמות ישראל עלו במחשבה

המקור הראשון מבין המקומות בתיקוני זוהר המובאים בהערת קה"ת: תפארת, הנקראת "אדם", היא "ראשית במחשבה ואחרית במעשה"; ולכן אמרו חז"ל: "ישראל עלו במחשבה להיבראות".

Tikkunei Zohar 6a:5 תיקוני זוהר ר' א:ה'

... ה"א דלתתא, דאוקמוהו עליה דתהו ראשון למחשבה ואחרון למעשה, ובגין דא אוקמוהו רבנן, ישראל עלה במחשבה ליבראות, דאתמר עליוהו אדם אתם, אוף הכי תפארת דאיהו יהוה, איהו ראשון

למחשבה דאיהי חכמה עלאה, ואחרון למעשה דאיהו י' מן אדנ"י, חכמה תתאה, יראת יי', מלכות דיליה.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

24 ואז נק' אחים ורעים להקב"ה

ההערה מפנה לביאורי אדמו"ר האמצעי על זוהר בעניין היות ישראל "אחים ורעים" להקדוש ברוך הוא.

הערת קה"ת

ראה ביאה"ז לאדה"א קיד, ד. ביאה"ז לצ"צ א' ע' תקמו. יהל אור ע' תפד.

25 לאו מכל אינון מדות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה.

26 לאו מכל אינון מדות איהו כלל

בתפילתו של אליהו (פתח אליהו), לאחר שמנויות הספירות, נאמר שלהי אין צדקה ידועה, שהיא דין, ואף לא משפט ידוע, שהוא רחמים, "ולא אחת מכל המדות הללו כלל".

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תיקוני זוהר י"ז ב:ה'-ז'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולאו משפט ידיע' דאיהו רחמי ולאו מכל אליון מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ידך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי' הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

27 יו"ד חכמה ה' בינה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

הקדמת ת"ז (ו, ב.).

28 יו"ד חכמה ה' בינה

האור של עילת כל העילות, הגנוז בכתר, מתפשט בשם הוי': "יו"ד — חכמה; ה"א — בינה; וא"ו — הכוללת שש ספירות; ה"א — מלכות".

Tikkunei Zohar 6b:5 תיקוני זוהר ו' ב:ה'

... עלת על כלא טמיר וגניו בכתר, ומניה אתפשט נהוריה על יהוה, דאיהו י' חכמה, ה' בינה, ו' כליל שית ספירן, ה' מלכות, והאי איהו אתפשטותיה מעילא לתתא, ואוף הכי אתפשט נהוריה על י' מן אדנ"י מתתא לעילא, עד אין סוף, דאתרמיו באדנ"י א"ן, ובגין דא י' מן יאהדונה"י עשרה עשרה הפך, דא כי מן כתר, ומארי דכלא לית בקה ציור דאות ונקודה, הדא הוא דכתיב (ישעיה מ יח כה) ואל מי תדמיוני ואשוה, ואל מי תדמיון א"ל, ומה דמות תערכו לו.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

29 "תיפול עליהם אימתה ופחד". מתוך שירת הים; המאמר שואל את המילים האלה כדי לתאר את פחדו של העבד כאשר המלך מתגלה.

Exodus 15:16 שמות ט"ו:ט"ז

תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועה ידמו כאבן עד:יעבר עמך Havayah עד:יעבר עסיו קנתי:

Terror and dread falleth upon them; By the greatness of Thine arm they are as still as a stone; Till Thy people pass over, O L-RD, Till the people pass over that Thou hast gotten

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

ס"ר נשמות ישראל

בפרק ל"ז כותב אדמו"ר הזקן שעדת ישראל כוללת שש מאות אלף נשמות פרטיות, שהן שורשים, וכל אחת מתחלקת לשש מאות אלף ניצוצות; וביחד הן מחזיקות את חיות העולם כולו, שנברא בשבילן.

Exodus 20:8 שמות כ"ח: Tanya, Likkutei Amarim תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"ז:כ"ח

והנה, המשכה והארה זו שהאדם ממשיך ומאיר מהארת אור-אין-סוף ברוח-הוא על נפשו, ועל נפשות כל ישראל, היא השכינה, כנסת ישראל, מקור כל נשמות ישראל כמו שיתבאר לקמן, על ידי עסק התורה - נקראת בלשון "קריאה" - "קורא בתורה", פירוש, שעל ידי עסק התורה קורא להקדוש-ברוך-הוא לבוא אליו, ככניכול, כאדם הקורא לחברו שיבא אליו, וככן קטן הקורא לאביו לבא אליו להיות עמו בצוותא חדא, ולא ליפרד ממנו ולישארו יחידים...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה תניא פל"ז. סה"מ תקס"ו ס"ע קצ. סה"מ תרמ"ד ע' רסה. דרשת תורת ה' תמימה להרמב"ן (ירושלים תשכ"ד) ע' קסב וקבלת רז"ל כי לא נבראו בשינוי הפרצופים אלא כבשרים רבוא.

ס"ר . . מס"ר אותיות המחשבה

שם מסביר אדמו"ר הזקן שנשמות ישראל "עלו במחשבה", בניגוד למלאכים, הבאים מירוח פי", כלומר מדיבור; אף שכל מחשבה היא כאין לפני ה', המחשבה למעלה מן הדיבור, הנקרא לבוש חיצוני.

הערת קה"ת

ראה לקמן פ' בהר מא, ב.

32 כעצם א' עם מהות השכל שבתוכם

בתמליל האחר נוסף: "(ולא כמשל הדיבור שבפה, שהוא לבוש נפרד מן השכל, אלא שהוא מלוכב בו, כמו שאדם מלוכב בלבוש; ואילו המחשבה היא לבוש מחובר, כמו שמבואר במקום אחר)".

הערת קה"ת

בסה"מ תקע"א נוסף: (ולא כמשל הדיבור שבפה שהוא לבוש נפרד מן השכל רק שמתלבש בו כמו שהאדם מתלבש בבגד, משא"כ המחשבה היא לבוש המחובר וכמ"ש במ"א).

33 באצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד

בהקדמה לתיקוני זוהר: בעשר הספירות של אצילות המלך נמצא בתוכן: "הוא וכליו אחד בהם, הוא וכוחות החיים שלו אחד בהם" — ואין הדבר כך בעשר הספירות של בריאה.

Tikkunei Zohar 3b:9-10 תקוני זוהר ג' ב:ט"י

דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון, איהו וגרמיה חד בהון, איהו וחייוני חד בהון, מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריאה, דלאו אינון וחייוני חד, לאו אינון וגרמיהון חד. ועלת על כלל הוא נהיר (ניא נחית) בעשר ספירות דאצילות, ובעשר ספירות דבריאה, ונהיר בעשר כתות דמלאכיא, ובעשר גלגלי דקיעא, ולא אשתני בכל אתר.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

34 בדיה זכור את יום השבת

שם מסביר אדמו"ר הזקן שהמלאכים באים מן הדיבור, "עולם הגילוי", לבוש אמצעי הנפרד מן הנשמה ונעשה דבר בפני עצמו; ואילו ישראל "עלו

במחשבה", הלבוש הפנימי המאוחד תמיד עם הנשמה, "עולם הנסתר".

הערת קה"ת

תו"א ע"א, א.

35 זכור את יום השבת

"זכור את יום השבת לקדשו". אלה מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור על יתרו, שאליו מתייחסת ההערה שבסוגריים.

Exodus 20:8 שמות כ"ח:

זכור את יום השבת לקדשו:

Remember the sabbath day, to keep it holy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 ובדיה אני ישנה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אולי הכוונה לקמן שה"ש לג, ג.

37 אני ישנה

"אני ישנה ולבי ער; קול דודי דופק: פתחי לי, אחותי, רעייתי, יונתי, תמתי". אלה מילות הפתיחה של המאמר שאליו מתייחסת ההערה שבסוגריים, על המילה "רעייתי".

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה':ב'

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחילי אחתי רעייתי יונתי תמתי שראשי נמלא-טל קנצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh:
'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For
my head is filled with dew, My locks with the drops of the
'night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 ובדיה שחורה אני

שם "בנות ירושלים" הן הנשמות קודם ירידתן לגוף ולנפש הבהמית, כשהן עדיין כלולות במקורן בבחינת אין ממש, בטלות בתוך אור אין סוף; זהו מצב הנשמה באצילות שעליו מדבר המאמר.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש ו, ג.

39 שחורה אני

"שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים". אלה מילות הפתיחה של המאמר בלקוטי תורה, שיר השירים, שאליו מתייחסת ההערה שבסוגריים.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א':ה'

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the
tents of Kedar, As the curtains of Solomon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 ושמתי כדכד

"ושמתי כדכד שמשותך ושערך לאבני אקדח". מאמר נוסף שאליו מתייחסת ההערה שבסוגריים נפתח בפסוק זה.

Isaiah 54:12 ישעיהו נ"ד:י"ב

ושמתי כדכד שמשותך ושערך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of car-
buncles, and all thy border of precious stones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 מה שיש ביבשה

"לימדו חכמים: כל שיש ביבשה יש בים, חוץ מן החולדה." המאמר משתמש בכך כדי לתאר את מלכות כ"ים", שבו טמון בהסתר כל מה שיתגלה בהמשך.

Chullin 127a:12-14 חולין קכ"ז א:י"ב-י"ד

תנו רבנן כל שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה אמר ר' זירא מאי קראה (תהלים מט, ב) האזינו כל יושבי חלד אמר רב הונא בריה דרב יהושע ביברי דנרש אינן מן הישוב אמר רב פפא בשמתא נרש תרביה משכיה ואליתיה (ירמיהו כב, כט) ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' אמר רב פפא לא אבה נרש שמוע דבר ה'

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

חולין קכז, א. וראה לעיל יד, ב במ"מ.

49 יהי אור . . יהי רקיע

"ויאמר ה': יהי אור, ויהי אור." זהו אחד ממאמרות הבריאה שאותיותיו, כפי שאומר המאמר, נמצאות באצילות ומחיות את כל העולמות.

Genesis 1:3 בראשית א:ג

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור:

And G-d said: 'Let there be light.' And there was light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ג-ו.

50 יהי רקיע

"ויאמר ה': יהי רקיע בתוך המים." זהו מאמר נוסף ממאמרות הבריאה.

Genesis 1:6 בראשית א:ו

ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מקדיל בין מים למים:

And G-d said: 'Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 כמ"ש בסש"ב בשם הזהר

בפרק נ"ב נאמר שהמקור שממנו נמשך האור לעולמות נקרא "עולם הגילוי", "המטרוניתא", "אם תתאה" ו"שכינה", ולכן גם "אם הבנים", משום שממנו נאצלו נשמות אצילות ונבראו נשמות בריאה.

הערת קה"ת

רפנ"ב. וראה לקמן שה"ש יח, סע"ב במ"מ לשם.

52 בביאור ע"פ יונת

שם מסביר אדמו"ר הזקן שישאל "עלו במחשבה", "מחשבה קדומה", משום שתכלית הבריאה היא דירה למטה, גילוי אור אין סוף בבריאה, יצירה ועשיה, שהן יש נפרד; ואילו באצילות "הוא וכליו אחד" בכל מקרה.

הערת קה"ת

לקרית שה"ש יח, ב.

53 ע"פ למען תירא

המאמר שואל מדוע המצוות נקראות "מצוות המלך", ושוורשן במלכות, ובכל זאת הן לבושים ואורות מקיפים. לשם כך הוא מסביר תחילה את סדר הסיבה והמסובב ואת האופן שבו יש מתהווה מאין, החל מגן עדן, הנמצא במלכות.

הערת קה"ת

לקרית ואתחנן י, ב.

41 לא מחשבותי מחשבותיכם

"כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, נאום ה'". המאמר מביא פסוק זה כדי להראות ש"אותיות המחשבה" באצילות הן רק ביטוי מושאל.

Isaiah 55:8 ישעיהו נ"ה:ח

כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה'

For My thoughts are not your thoughts, Neither are your ways My ways, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נה, ח.

42 ה' מלך גאות לבש

"ה' מלך גאות לבש". המלכות מתוארת כלבוש, והמאמר מסביר שזהו ההסתר המאפשר למציאות נפרדת להתקיים.

Psalms 93:1 תהילים צ"ג:א

ה' מלך גאות לבש ה' עז התאזר אֶת־תְּכוֹן תְּכַל בְּלִיתֻמוֹת:

The L-RD reigneth; He is clothed in majesty; The L-RD is clothed, He hath girded Himself with strength; Yea, the world is established, that it cannot be moved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צג, א.

43 אין מלך בלא עם

מלבד רבנו בחיי, ההערה מפנה למקורות שנאספו שם לאמירה "אין מלך בלא עם".

הערת קה"ת

בחיי וישב לח, ל. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז-פרשיות לע' תרלא.

44 אין מלך בלא עם

רבנו בחיי מסביר שבראש השנה, היום שבו החלה הבריאה, אומרים "המלך הקדוש", שכן יום זה היה תחילת מעשיו, "ואין מלך בלא עם".

Rabbeinu Bahya, Bereshit 38:30 רבנו בחיי, בראשית ל"ח:ל'

45 נקי המלי ים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה פרדס שעה"כ בערכו.

46 בד"ה מי מנה

המאמר על "מי מנה עפר יעקב" מבחין בין המצוות, יחודא תתאה, הבאות בגדר "מספר", לבין לימוד התורה, יחודא עילאה, שהוא למעלה ממספר כמו עפר; הטקסט מפנה לשם לדיון ב"והים עליהם מלמעלה".

הערת קה"ת

לקרית בלק סח, א.

47 מי מנה עפר יעקב

דברי בלעם: "מי מנה עפר יעקב, ומספר את רובע ישראל?" פתיחת המאמר בלקוטי תורה, בלק, שאליה מתייחסת ההערה שבסוגריים.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י'

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אֶחְרִיתִי כְמָהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

54 למען תירא

"למען תירא את הוי' אלקיך, לשמור את כל חוקותיו ואת מצוותיו." פתיחת המאמר בלקוטי תורה, ואתחנן, שאליה מתייחסת ההערה שבסוגריים.

Deuteronomy 6:2 דברים ו:ב

לְמַעַן תִּירָא אֶת־ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁמֹר אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצַוְךָ אֶתָּה וּבְנֶךָ וּבְכֹרֶכָּךְ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יָאָרְכֶן יָמֶיךָ:

that thou mightest fear the L-RD thy G-d, to keep all His statutes and His commandments, which I command thee, thou, and thy son, and thy son's son, all the days of thy life; and that thy days may be prolonged

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 בשמע"צ שאומרים מוריד הגשם

שני דיונים ממאמרי אדמו"ר האמצעי שאליהם מפנה ההערה בעניין ירידת הנשמות בשמיני עצרת, שבו נאמרת לראשונה "משיב הרוח ומוריד הגשם".

הערת קה"ת

ראה במאמרי אדה"א ויקרא כרך א ע' שצא ואילך. דברים כרך ד' ע' אישנה ואילך.

56 שאומרים מוריד הגשם

בשמיני עצרת, בתפילת מוסף, כשאומרים "משיב הרוח ומוריד הגשם", מתרחש הייחוד שבו טיפת הזרע יורדת לתוך רחמה של נוקבא; ייחוד זה נמשך עד היום השביעי של פסח, שבו היא יולדת "בסוד קריעת ים סוף".

Pri Etz Chaim, Gate of Lulav 8:2 פרי עץ חיים, שער הלולב ח:ב

ביום ש"ע, נעשה זווג דרחל, במוסף בחזרה, לכן אומרים אז משיב הרוח ומוריד הגשם, כי אז יורדה גשם, כי אז הזווג והורדת טיפת הזרע כנ"ל. לכן בליל שמ"א אסור בווג, כי אין זווג אלא בתפלת מוסף, וזווג זה נמשך עד יום ז' דפסח. בליל ש"ת אסור בזווג, כי אין המטרוניתא מזדווגת עד הבוקר בתפלת מוסף, ואיך יזדווג האדם. ואע"פ שבשאר הימים שבין ר"ה לש"ת מותר הוא, כי יש זווג אחר של לאה. אבל עתה בש"ע, אין הזווג רק לרחל לבדה, ואינו רק במוסף:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

57 ושוהים שם ז' חדשים

באגרת הקודש כי נאמר שצמיחת הנשמות במשך שבועה חודשים, מייחוד שמיני עצרת ועד יום השביעי של פסח, דומה לצמיחת ז"א ונוקבא ברחם אימא עילאה, באמצעות אורות עליונים מלמעלה, עד אין סוף.

הערת קה"ת

ראה גם באגדה"ק סי' כ ובליקוט פ"י לשם.

58 עד"מ בגשמיות . . ברחם הנוקי'

הצמח צדק מביא שם את משל עיבורו של ילד.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נח דף סד, א. ביאורו"ז לצ"צ כרך-א ע' תקמט.

59 כך נשמה דאצי' . . ברחם הנוקבא

גם היישוב לנשמת אצילות שבמע' נוקבא מובא שם.

הערת קה"ת

מובא בביאורו"ז להצ"צ כרך א ע' תקמט.

60 עלונים . . בכדי שיהי' . . מלמעלה מהשתלשלות

הצמח צדק מצטט את הקטע הזה, מן האורות העליונים ועד לאור שמעל להשתלשלות הדרוש ללידה.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת בראשית-א קטו, א.

61 המאמר פ' פנחס

ההערה מזהה את המקום "במקום אחר" המבאר את דברי הזוהר על "כאיל תערוג" עם ביאורי הזוהר, 117א.

הערת קה"ת

ביאורו"ז ק"ז, א.

62 כאיל תערוג

"כאיל תערוג על אפיקי מים, כן נפשי תערוג אליך, ה'." זהו הפסוק המתבאר בקטע בוהר על פינחס שאליו מתייחס הטקסט.

Psalms 42:2 תהילים מ"ב:ב

כְּאֵיל תַּעְרֹג עַל־אֶפְקֵי־מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעְרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:

As the hart panteth after the water brooks, so panteth my soul after Thee, O G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 כאיל תערוג

רבי אבא פותח במילים "כאיל תערוג": כאן הכתוב אומר "איל", ובמקום אחר "אילת", שכן יש זכר ויש נקבה, אך הכול אחד, ולכן הפועל הוא בלשון נקבה; והיא "אילת השחר". הטקסט מציין את הקטע כפינחס, folio 249.

Zohar, Pinchas 104:691-696 ספר הזוהר, פנחס ק"ד:תרצ"א-תרצ"ו

64 ע"פ למילדות העבריות

ההערה מפנה לאור התורה על המאמר "למילדות העבריות", שהטקסט מזכיר.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת שמות-ז ע' ב'תקא.

65 למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה

"ויאמר מלך מצרים למיילדות העבריות, אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה." המאמר שאליו מתייחס הטקסט קורא את המילה "האחת" כ"ה אחת".

Exodus 1:15 שמות א':ט"ו

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמִּיֻּלֹּדֹת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה:

And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphrah, and the name of the other Puah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 ע"פ לך לך

ההערה מזהה את "תחילת פרשת לך לך" עם תורה אור על הפרשה, שם מבואר, כפי שאומר הטקסט, הה"א שנוספה לשמו של אברהם.

הערת קה"ת

תו"א פ' לך לך.

67 וילך ה' את הים

"ומשה נטה את ידו על הים, וה' הסיע את הים ברוח קדים עזה כל הלילה, והפך את הים ליבשה, והמים נבקעו." המאמר מפרש את הרוח כהתגלות של אור שלמעלה מהשתלשלות.

Exodus 14:21 שמות י"ד:כ"א

וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֹזָה כָּל־הַלַּיְלָה, וַיַּפֶּךְ ה' אֶת־הַיָּם לַחֲרָבָה וַיַּבְּקְעוּ הַמַּיִם:

And Moses stretched out his hand over the sea; and the L-RD caused the sea to go back by a strong east wind all the

74 בסה"מ תקע"א נוסף אח"ז

בתמליל האחר נוסף כאן: "כי היא דווקא מולידה ומתהווה את בחינת היש והדבר וכו'; וזהו כלל גדול, שמלכות היא הגורמת להתהוות היש, כנ"ל".

הערת קה"ת

כי היא דווקא המולדת ומהוות להיות בחי' יש ודבר כו', וזה כלל גדול שהמלי היא הגורמת להיות התהוות היש וכנ"ל.

75 בשמ"ע . . ז' של פסח

ההערה אומרת שמקורות שמיני עצרת ויום השביעי של פסח כבר הובאו בעמ' 16, במאמרים הקודמים; הקטע שם מסביר שנס הפסח נעשה באמצעות גילוי של סובב, המאיר לכולם בשווה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל טז, ב.

פסקה 3

76 ההרים רקדו

"ההרים רקדו כאילים, הגבעות כבני צאן". המאמר מסביר כעת את שני חלקי הפסוק — ההרים והגבעות — ואת הריקוד שלהם.

Psalms 114:4 תהילים קי"ד:

הַהֲרִים רָקְדוּ כְּאַיִלִים גִּבְעוֹת כְּבָנִי־צֹאן:

The mountains skipped like rams, The hills like young sheep.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 הרים הם חגי"ת

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ראה פרדס שער ערכי הכנויים מערכת הר בסופה. ע"ה שער דרושי הנקודות פ"ד (מ"כ).

78 מדי שבת בשבתו

"והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפניי". המאמר משתמש בביטוי הזה לתיאור העלייה השבועית של העולמות בשבת.

Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֵר ה'

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 בד"ה ותוסף אסתר

שם מסביר אדמו"ר הזקן שנסת ישראל נקראת רחל כאשר מתגלה רצונה להתכבד ולהיכלל במקורה, "כמו רחל לפני גוויזה נאלמה", ואסתר כאשר הדבר נסתר, ככתוב: "הסתר אסתיר פניי".

הערת קה"ת

תו"א צד, ד.

night, and made the sea dry land, and the waters were divided.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יד, כא.

68 הפך מים ליבשה

הערת קה"ת מפנה ל Psalms 115:6 למילים האלה.

Psalms 115:6 תהילים קט"ו:

הערת קה"ת

תהלים קטו, ו.

69 הפך מים ליבשה

"הפך את הים ליבשה; עברו בנהר ברגל." (בהערת קה"ת מצוין Psalms 115:6, אך המילים מופיעות ב"6:66).

Psalms 66:6 תהילים ס"ו:

הִפָּךְ יָם לִיבֶשֶׁת פְּנָהָר יַעֲבְרוּ בְּרַגְלָם שָׁם נִשְׁמַחְה־בוּ:

He turned the sea into dry land; They went through the river on foot; There let us rejoice in Him!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 מה תצעק אלי

"ויאמר ה' אל משה: למה תצעק אלי? דבר אל בני ישראל ויסעו." אלה המילים שעליהן הוזהר מפרש.

Exodus 14:15 שמות י"ד:ט"ו

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֵּסְעוּ:

And the L-RD said unto Moses: 'Wherefore criest thou unto Me? speak unto the children of Israel, that they go forward

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 וז"ש בזהר מה תצעק אלי בעתיקה

הערת קה"ת מפנה ל Zohar II, 61a למילים האלה.

Zohar II, 61a זח"ב סא, א

הערת קה"ת

זח"ב סא, א.

72 מה תצעק אלי בעתיקה תליא מילתא

הוזהר מדייק במילים "אליי": באותה שעה לא היה הזמן להתפלל בבחינה זו, ולפי הנוסח החלופי המובא שם, "הדבר תלוי בעתיקה", העתיקה. (בהערת קה"ת מצוין Zohar II 61a; המילים מופיעות ב"48a).

Zohar, Beshalach 8:83-9:94 ספר הוזהר, בשלח ח:פ"ג-ט:צ"ד

And this is the significance of the words, "Speak unto the children of Israel that they go forward", i.e. from the grade they are at present addressing to a higher one.' BUT LIFT THOU UP THY ROD, AND STRETCH OUT THINE HAND OVER THE SEA, AND DIVIDE IT. This signifies: "Lift up thy rod, on which is engraved the Holy Name; stretch out thine hand with the side bearing this Holy Name, so that the waters, beholding it, may flee before the power that is in its letters. The other

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

73 באצ"י איהו וגרמוהי חד

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תז"ז בהקדמה.

80 ותוסף אסתר

"ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותיפול לפני רגליו ותבך". אלה הן מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור שאליו מתייחסת ההערה בסוגריים.

Esther 8:3 אסתר ח':ג'

וְתוֹסֵף אֶסְתֵּר וְתִדְבֹּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתִפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וְתִבְכֶּה וְתִתְחַנְּנוּ לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רֵצֶת הַמֶּן הָאֵנִי וְאֵת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־יְהוּדִים:

And Esther spoke yet again before the king, and fell down at his feet, and besought him with tears to put away the mischief of Haman the Agagite, and his device that he had devised against the Jews.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 כבד פה

משה אמר: "לא איש דברים אנוכי... כי כבד פה וכבד לשון אנוכי". המאמר מסביר זאת כדיבור שהושתק על ידי אור שלמעלה מן השכל.

Exodus 4:10 שמות ד':י'

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶּ בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֶשֶׁם גַּם מֵאֵז דְּבָרָה אֶל־עַבְדְּךָ כִּי כְבֹּד־פֶּה וּכְבֹּד לָשׁוֹן אֲנֹכִי:

And Moses said unto the L-RD: 'Oh L-rd, I am not a man of words, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto Thy servant; for I am slow of speech, and of a slow tongue

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ד, י.

82 צלותא בחשאי

הזוהר מדבר על המתפללים בלחש, ברצון הלב, כדי שאדם אחר לא ישמע את תפילתם; תפילתם עולה ומתקבלת למעלה. הערת קה"ת מפנה לכאן בעניין "תפילה בשתיקה".

Zohar II, 202a זח"ב רב, א

הערת קה"ת

ראה תיקונים בוי"ח קא, ג. זח"ב רב, א.

83 בביאור ע"פ אלה מסעי

שם נקשרים ארבעים ושניים המסעות לשם בן מ"ב אותיות, המתפרש כשש בחינות שכל אחת כוללת שבע; אחרי כל מסע באה חנייה.

הערת קה"ת

לקר"ת מסעי צב, ב.

84 אלה מסעי

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים". אלה הן מילות הפתיחה של המאמר בלקוטי תורה, מסעי, שאליו מתייחסת ההערה בסוגריים.

Numbers 33:1 במדבר ל"א:

אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאָתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

These are the stages of the children of Israel, by which they went forth out of the land of Egypt by their hosts under the hand of Moses and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 מלפני אדון חולי ארץ גוי ההופכי

"ארץ, מלפני אדון, מלפני אלקי יעקב". זו תשובת המזמור לשאלה מדוע נס

הים וההרים רקדו; המאמר מפרש זאת כהתגלות של סובב כל עלמין.

Psalms 114:7 תהילים קי"ד:ז'

מִלִּפְנֵי אֲדֹן חוּלֵי אֶרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:

Tremble, thou earth, at the presence of the L-rd, At the presence of the G-d of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיד, ז-ח.

86 ההפכי הצור וחלמיש מוציא איש להיות אגם מים

"ההופכי הצור אגם מים, חלמיש למעינינו מים". המאמר מפרש זאת כגבורה — החלמיש המכה ומוציא איש — שנהפכת לחסד, למים.

Psalms 114:8 תהילים קי"ד:ח'

הַהִפְכִּי הַצּוֹר אֲגָם־מַיִם חֲלָמִישׁ לְמַעֲיְנֵנו־מַיִם:

Who turned the rock into a pool of water, The flint into a fountain of waters

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 עושה שלום

"שלוטון ופחד עמו; הוא עושה שלום במרומיו". הטקסט מתייחס למאמר הידוע שזהו שלום בין מיכאל וגבריאל, המלאכים של מים ואש.

Job 25:2 איוב כ"ה:ב'

הַמֶּשֶׁל וְפָחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרְמֵי:

Dominion and fear are with Him; He maketh peace in His high places

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כה, ב. וראה הנסמן במאמרי אדה"ו-פרשיות לע' תרמה.

88 אשר פסח

"זיבח פסח הוא לה', אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים". המאמר מפרש את ה"פסיחה" כדילוג החורג מן הסדר, ללא אתערותא דלתא.

Exodus 12:27 שמות י"ב:כ"ז

וְאַמְרָתֶם זִבְח־פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתֵינֵנוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ:

that ye shall say: It is the sacrifice of the L-RD's passover, for that He passed over the houses of the children of Israel in Egypt, when He smote the Egyptians, and delivered our houses.' And the people bowed the head and worshipped

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 מדלג על ההרים

"קול דודי! הנה זה בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". כאן מתואר הדילוג של ה' בעת יציאת מצרים, מעבר לסדר המדרגות.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קוֹל דָּוִדִּי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבְעוֹת:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

90 ממחרת השבת

"וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמימות". זוהי מצוות ספירת העומר, שהמאמר מכנה אתערותא

דלתתא.

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הכיאתם את־עמר התנופה שבע
שבתות תמימת תהיינה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day
of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving;
;seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

91 פנים בפנים

"פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר, מתוך האש." הדברים נאמרו על מתן
תורה בסיני.

Deuteronomy 5:4 דברים ה':ד'

פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש:

The L-RD spoke with you face to face in the mount out of the
—midst of the fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ה, ד.

92 הים ראה ויננס

המדרש על "במדבר סיני": המחזות נסו מפני השר, אך עיר חרבה קיבלה
את פניו; כך, כשבא הקדוש ברוך הוא אל הים, "הים ראה ויננס", ואילו
המדבר קיבל את פניו והוא קבע בו את משכנו.

Bamidbar Rabbah 1:2 במדבר רבה א':ב'

93 בביאור ע"פ במדבר סיני

המאמר מסביר את בירור הטוב מן הרע בשעת התפילה, כאשר מלכות עולה
בבחינת "מדבר" וצמאון, ולאחר מכן מפרש את מדרש רבה על במדבר,
שלפיו "הים ראה ויננס" מפני המלך, ואילו המדבר קיבל אותו.

הערת קה"ת

לקו"ת במדבר ד, ב.

94 במדבר סיני באהל מועד

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני, באהל מועד." זוהי פתיחת המאמר בלקוטי
תורה, במדבר, שאליה מתייחסת ההערה שבסוגריים.

Numbers 1:1 במדבר א':א'

וידבר ה' אלי־משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה
השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר:

AND THE L-RD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai,
in the tent of meeting, on the first day of the second month,
in the second year after they were come out of the land of
Egypt, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Pri Etz Chaim (Public Domain)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/11/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק